

Kateřinská Cave since 2016. Some of the carbon drawings have been dated to the prehistoric and medieval periods using the non-destructive AMS radiocarbon method. Based on these findings, the archaeological excavation was conducted in the interior of the cave (Fig. 69–72), revealing a part of the money-cache workshop tentatively dated to the late 14th or early 15th century (Fig. 73).

Ivana Vostrovská, Petr Zajíček, Martin Golec,
Zuzana Golec Mírová, Aleš Plichta

Velká Bíteš (okr. Žďár nad Sázavou)

Masarykovo náměstí č. p. 86, parc. č. 59, 60.

Středověk, novověk. Město. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 49.2888158N, 16.2268289E; 49.2888239N, 16.2270311E; 49.2888239N, 16.2270311E; 49.2890397N, 16.2268047E

Záchraný archeologický výzkum vyvolala přestavba a rozšíření mateřské školy ve Velké Bíteši. V součinnosti se stavbou probíhal výzkum v letech 2021 a 2022.

Původní dvorní trakt na parcele č. 60 byl zbourán a nově vybudovaná budova byla přičleněna ke starším prostorům mateřské školy v budově na parcele č. 59, jejíž dvorní trakt byl zároveň rekonstruován. Plošný archeologický výzkum byl prováděn v prostoru nově vznikající budovy mateřské školy. Dokumentovány byly základy zbourané budovy z 2. poloviny 19. století a starší raně novověké budovy, která je vidět ještě na stabilním katastru. Z nejstarších aktivit byly zachyceny tři chlebové pece ze 13. století, okrouhlá zásobní jáma a na profilu základového pasu byl zachycen výkop sklípku. Při bagrování základového pasu byla dále ovzorkována odpadní jáma ze 14. století.

Z východní strany dvorního traktu na parcele č. 59 byly prováděny výkopy v rozsahu statického zajištění. Jednalo se o výkop 1,3 m široký a 0,8 m hluboký, který procházel podél celé budovy. Zaznamenány byly středověké úpravy dvora. V přední části parcely byl dále zachycen výkop pro dřevěný vodovod z 15. století. V zadní části parcely se nacházel rozsáhlejší výkop, který měl délku 6,5 m a byl vyplněn odpadními uloženinami obsahujícími keramiku z 15. století.

Literatura

AMČR: Záznam M-202000382 [cit. 2023-11-22]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

In 2021 and 2022, rescue archaeological excavation was carried out in Masaryk Square in Velká Bíteš (Žďár nad Sázavou District). Features related to the early occupation of the town (13th century) were documented, including bread ovens, storage pits, a cellar, refuse pits and modifications of courtyard.

Pavel Staněk

Veselí nad Moravou (okr. Hodonín)

Bartolomějské náměstí č. p. 47, ul. Kožešnická, parc. č. 79, 5130, 5131.

Pozdní středověk, novověk. Město. Skupina/sít sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 48.954016956N, 17.379795942E

Během rekonstrukce Domu přírody Bílých Karpat byla po odstranění parazitní zástavby na parcelách č. 5130 a 5131 dokumentována nově odhalená část městské hradby. Na parcele č. 5131 byla objevena masivní zeď, která je součástí hradby a pravděpodobně představuje relikv bašty. Vznik samotného městského opevnění je řazen do 1. poloviny 15. století (Dejmal 2012, 220–224). V sondách z vnitřní strany vlastní hradby byly dokumentovány pouze novověké planýrky.

Literatura

Dejmal, M. 2012: Struktura vrcholně středověkého osídlení ve Veselí nad Moravou. *Archaeologia historica* 37(1), 209–232.

Summary

An excavation conducted in the town square in Veselí nad Moravou (Hodonín District) yielded a section of the wall, likely representing a bastion of the fortification.

Michala Příbylová

Veselí nad Moravou (okr. Hodonín)

Masarykova třída, ul. Svatoplukova, parc. č. 3664/3, 3666/23.

Vrcholný středověk – novověk. Pohřebiště/hřbitov, předměstí. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 48.9519478N, 17.3800628E; 48.9533675N, 17.3823106E; 48.9522367N, 17.3848908E

Při stavbě kruhových objezdů a rekonstrukci přilehlých úseků silnic I/54 a I/55 byl zkoumán novověký hřbitov u kostela Panny Marie. Hroby byly nalezeny pod tělesem vozovky. Vlivem absence předchozích archeologických aktivit bylo v minulosti větší množství hrobů poškozeno nebo zcela zničeno. Kosterní materiál byl díky kolísající hladině spodní vody, šterkovitému podloží a nadměrné zátěži vozovky ve velmi špatném stavu (obr. 74). I přesto bylo během šesti týdnů zachyceno 537 pohřbů, paprscitě orientovaných na stavbu kostela. Běžně se dochovaly relikvy jednoduchých dřevěných rakví, kovové součásti oděvu, skleněné medailonky, dřevěné korálky růženců, křížky ze dřeva i z barevných kovů a poutní odznaky. Dále byly na dvou místech zachyceny základy hřbitovní zdi, která areál v novověku ohraničovala.

Překvapením byl nález minimálně dvou suterénů shořelých dřevohliněných staveb v prostoru Masarykovy třídy severně od kostela Panny Marie. Bohužel se zahloubené objekty nacházely pod niveletou stavby a nemohly být exkavovány. Bylo tedy přistoupeno pouze k začištění, dokumentaci a zaměření obou situací. Na základě keramického materiálu získaného ovzorkováním výplní suterénů byly tyto předběžně datovány do vrcholného středověku. Nejedná se o první doklad osady kolem původního veselského kostela. V minulosti již byla zachycena středověká zástavba jižně od kostela v Sokolovské ulici (Dejmal, Příbylová 2019). Jeden z nově zkoumaných suterénů na Masarykově třídě byl odkryt až po exkavaci mladších novověkých hrobů, které se nacházely nad ním. Zástavba veselského předměstí v tomto prostoru patrně zanikla požárem a byla později nahrazena novověkým hřbitovem.

Obr. 74. Veselí nad Moravou. Preparace hrobů v prostoru Svatoplukovy ulice. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 74. Veselí nad Moravou. Preparation of graves in Svatoplukova Street. Photo by Archaia Brno.

Literatura

Dejmal, M., Příbylová, M. 2019: Veselí nad Moravou (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 60(2), 311–312.

Summary

During the reconstruction of a road near the Church of the Virgin Mary in Veselí nad Moravou (Hodonín District) in 2022, a total of 537 modern-period graves (Fig. 74) were excavated, along with a cemetery wall and remnants of a medieval built-up area.

Michala Příbylová, Jakub Šimík

Vranov (k. ú. Vranov u Brna, okr. Brno-venkov) „U Strašné studny“, „Na Plynu“, Veselý kopeček, cesta Vranovská, parc. č. 365/74, 365/75, 365/29, 365/30.

Novověk. Areál těžby, milířiště. Náhodný zásah/nález. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.3066200N, 16.6233250E; 49.3077044N, 16.6235878E; 49.3149333N, 16.6248644E; 49.3090089N, 16.6254653E; 49.3115550N, 16.6241994E

U příležitosti výstavby plynovodu (REKO VTL Brno–Adamov–Blansko III–Vranov) v úseku Vranov – Šebrov – Sv. Kateřina proběhl v místě budoucí stavby v měsíci březnu 2022 předstihový průzkum v místech skrývky v podobě asi 10 m širokého pásu. Bylo zjištěno, že terén vykazuje známky intenzivní raně novověké povrchové těžby zvětralých granodioritů (u vranovského hřbitova, „U Strašné studny“, Veselý kopeček), s ojedinělým nálezem hlubšího „ohnišť“, které by se svou povahou dalo s jistou nadsázkou snad označit za doklad žďáření lesa nebo požáru po úderu blesku. Následný výzkum doložil v prostoru stavby mezi hřbitovem a Veselým kopečkem řadu mělce zahloubených jam a lomů na dobývku kamene, šterku a písku a úvoz cesty Vranovské, které zanikly během 19. až 20. století. Rýha hloubená na severní straně Veselého kopečku prořala rozměrné milířiště, vyznačující se vrstvou uhelného mouru a pozůstatky obvodového žlabu. Z blízkosti milířiště byla následně vyzvednuta raně novověká železná sekera, datovaná rámcově do 17.–18. století (obr. 75).

Obr. 75. Vranov. Nález sekery od milířiště. Foto P. Kos.

Fig. 75. Vranov. Axe from the charcoal kiln. Photo by P. Kos.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

The excavation conducted in the cadastral area of Vranov u Brna (Brno-Country District) yielded evidence of intense early modern surface extraction of weathered granodiorite. A rare find includes a deeper ‘hearth’ and remnants of a sunken lane, part of the Vranovská road dating from the 19th to the 20th century. On the northern side of Veselý kopeček Hill, a charcoal kiln from the 17th to 18th century was identified. An axe dated to the same period was found there (Fig. 75).

Petr Kos

Zdounky (k. ú. Nětčice, okr. Kroměříž) „Topole“.

Mladohradištní období (RS4). Neurčený areál. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.2402311N, 17.3183956E; 49.2395991N, 17.3185462E; 49.2405936N, 17.3216261E; 49.2400009N, 17.3218248E

Záchraný archeologický výzkum na lokalitě Nětčice – „Topole“ proběhl ve dnech 4.–5. dubna 2022 v rámci přípravy stavby VTL plynovodu Moravia. Zachyceny byly dva od sebe vzdálené objekty – hliník kultury s moravskou malovanou keramikou (Záhorák 2023) a jáma ze závěru raného středověku.

Středověkou složku na lokalitě představovala samostatně se nacházející jáma. Šlo o oválnou jámu s kruhovým zahloubením ve východní části. Mělká část objektu obsahovala jen nahodilé zlomky keramiky a mazanice. Větší část nálezů se nacházela v kruhovém zahloubení. Během prací se z ní podařilo získat velké množství středověké keramiky, včetně několika kusů celých okrajů hrnců. Nejčastějším výzdobným motivem jsou jednoduché vlnovky a pásové rýhy, na několika střepích se objevuje i řada šikmých vrypů na rozhraní hrdla a výduti. Dna nádob se v objektu téměř nenacházela. Jedno zachovalé dno na sobě neslo značku ve tvaru kříže v kruhu spojeném dvěma liniemi s větším vnějším kruhem. Na základě získaného inventáře lze objekt zařadit do 11.–12. století (dle Nekuda, Reichertová 1968).

Literatura

Nekuda, V., Reichertová, K. 1968: *Středověká keramika v Čechách a na Moravě*. Brno: Moravské zemské muzeum.

Záhorák, V. 2023: Zdounky (k. ú. Nětčice, okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 64(1), 201.